

D ů v o d y:

Poněvadž dle čl. X. nov. c. úl. soud. (§ 14 odstavec druhý nesp. pat.) nepřipustné rekursy již prvou stolicí mají býti odmítnuty, dlužno nejprv řešiti otázku, zdali dovolací rekurs do usnesení druhé stolice je přípustný. K otázce té dlužno přisvědčiti. Sice § 7 cís. nař. ze dne 24. března 1917 čís. 131 ř. z. a § 24 min. nař. ze dne 1. září 1917 čís. 369 ř. z. rekurs proti rozhodnutí druhé stolice vylučují, avšak předpokládají patrně rozhodnutí, kterým náhrada určena byla a jedná se pouze o její výši. Ustanovení to nevztahuje se tedy na případ, kdy určení náhrady vůbec bylo odepřeno, takže žadateli hrozí ztráta nároku, poněvadž, když určení náhrady odkázáno jest na pořad řízení nesporného, nelze se ho pak domáhati pořadem práva (§ 477 čís. 6 c. ř. s.). Poněvadž v tomto případě jde o takové odepření, je rekurs dovolací přípustný, a bylo proto pro patrnou protizákonnost (§ 16 nesp. pat.) tak rozhodnouti, jak se stalo. Okolnost, že držení, pokud se týče vlastnictví vypožadovaného uhlí jest mezi dvěma pretendenty, žadatelem a těžířstvem sporno, nemůže býti překážkou, aby obnos náhrady na návrh kteréhokoli z nich určen nebyl. Neboť dokud určen není, nelze na zaplacení žalovati, protože jak již výše řečeno, určení odkázáno na pořad řízení nesporného. Pochod musí tedy býti zcela opačný, než jak si ho nižší stolice představují; neslušíť napřed vyžadovati rozřešení sporné otázky, komu z obou pretendentů nárok náleží a pak teprve chtíti náhradu určovati, nýbrž napřed musí tato býti určena a žadateli ponecháno na vůli, by se svého nároku na zaplacení domáhal. Rozhodnutí sporu o nárok mezi oběma pretendenty nevázalo by třetího účastníka, jenž k placení povinen jest, a spor byl by tedy zbytečný. K placení povinná třetí strana mohla se zachovati dle § 1425 obč. zák., načež pak byl by soud na žalobu jednoho neb druhého pretendenta rozhodl o tom, komu z nich složený peníz náleží, dle poslední věty § 348 obč. zák. Když však dlužník peníz k soudu nesložil, nýbrž, jak ze spisů zřejmo, vyrovnal se s druhým pretendentem, nemůže prvému býti bráněno, aby svá práva neuplatňoval žalobou, která ale předpokládá, že výše nároku byla v nesporné cestě už určena.

Čís. 565.

Služebnost užívání bytu, propůjčená neprovdané ženě do její smrti, neopravňuje ji v případě sňatku, by do bytu vzala svého manžela.

(Rozh. ze dne 23. června 1920, Rv II 139/20.)

Na základě odevzdací listiny ze dne 16. října 1895 vtěleno bylo na nemovitost právo doživotního bývání pro zůstavitelovu dceru Marii, tehdy svobodnou. Když pak táž po té se provdala, sdílel manžel její byt v domku čp. 3. Nynější knihovní vlastník domáhal se žalobou, by manžel se z bytu vystěhoval a dalšího užívání domku se zdržel. **Procesní soud** první stolice žalobu zamítl. **D ů v o d y:** Ani z odevzdací listiny ani z pozůstalostního spisu nelze vyčísti, zda tu jde o užívání či používání domku. Leč nelze si dobře mysleti, že by otec, zřizuje právo bytu dceři, tehdy svo-

bodné a poměrně mladé, byl chtěl ji odsouditi k doživotnímu bydlení samotářskému. Vždyť nehledě k jiným možnostem mohla míti dcera Marie děti nemanželské a tu přece nelze tvrditi, že by bylo bývalo úmyslem zůstavitelovým, odtrhnouti snad tyto děti od matky a zabraňovati jim, by sdílely s ní společný byt. Totéž platí i o služebnících, které by si snad oprávněná vzala k sobě, by ji ošetřovali v době nemoci. Nelze tudíž slova poslední vůle (»pro dceru Marii vymíňuji místo v chalupě čp. 3 do její smrti«) vykládati přísně gramaticky, nýbrž právě vzhledem k blízkému poměru pokrevenskému jest za to míti, že zůstavitel chtěl své dceři, manželce žalovaného, zříditi právo, které by ji opravňovalo s předmětem tím až do své smrti volně nakládati. Ostatně žalobce, kupuje r. 1919 domek čp. 3, věděl, že v něm obývá oprávněná s celou rodinou a že jí tudíž přísluší k domku požívání. Jde tu tedy o požívání, jež jest pouze potud omezeno, pokud to vyžaduje zřetel k udržení podstaty, a nelze oprávněné, obzvláště za dnešních bytových poměrů, upříti práv, by nepřechovávala u sebe svého manžela. O d v o l a c í s o u d žalobě vyhověl. D ů v o d y: Uplatňovaný odvolací důvod nesprávného posouzení právního shledává odvolatel v tom, že prvý soudce nesprávně vykládá ustanovení odevzdací listiny ze dne 16. října 1895, jímž ustanoveno bylo manželce žalovaného »doživotní bývání v chalupě čís. 3«. Odvolání nelze upříti oprávnění. Rozhodným jest ve věci této, co rozuměti dlužno oním ustanovením odevzdací listiny »doživotní bývání v chalupě čís. 3«, jinými slovy, jde-li tu o pouhé užívání či požívání. Dle § 914 obč. zák. nemá se při výkladu smluv lpěti na slovném smyslu výrazu, nýbrž má se vyšetřiti úmysl stran a smlouvě tak rozuměti, jak tomu zvyklost poctivého styku odpovídá. Aby se úmysl stran zjistiti mohl, nutno si všimnouti spisů pozůstalostních zvláště pak poslední vůle, jež byla podkladem ustanovení zmíněného v odevzdací listině. V poslední vůli otec manželky žalovaného výslovně ustanovil: »Pro dceru Marii vymíňuji místo v chalupě čís. 3 do její smrti.« Tímto jasným ustanovením dal zůstavitel na jevo, že ne celou chalupu vymíňuje pro svou dceru, nýbrž jen místo v ní, tedy část její do její smrti, tudíž jen užívání a nikoliv požívání. Objem užívacího práva určuje se dle § 506 obč. zák. (§ 521 obč. zák.) potřebou oprávněného v čase, kdy užívací právo zřízeno a tehdy byla manželka žalovaného svobodna, »místo v chalupě« bylo proto vymíněno jen pro ni a manžel nemá práva v chalupě bydleti. Na věci ničeho nemění se tím, že žalující strana, když v roce 1919 domek koupila, věděla, že v celém domku obývá oprávněná se svou rodinou, neboť užívací právo její nemohlo se změnití tímto užíváním samo sebou v právo požívání, pokud ho nenabyla vydržením, a o vydržení nemůže býti zase řeči, poněvadž zákonem vyžadovaná doba posud neuplynula, aby změna taková nastati mohla. Správné jest, že mají manželé spolu v nerozlučném společenství žiti, avšak z toho nelze ještě nikterak dovozovati, že má žalovaný proto se svou manželkou bydleti v domku zmíněném, i když by tu šlo jenom o pouhé užívání jeho. Tu přehlíží odpůrce odvolatelův, že, jak si zákon ono nerozlučné společenství manželů představuje, jest stanoveno v § 92 obč. zák., dle něhož jest manželka povinna následovati manžela svého do jeho bydliště, kde se předpokládá vždy vlastní domácnost manžela, kteréž však v tomto případě žalovaný nemá.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Správně dovodil odvolací soud, že právo manželky žalovaného je pouhé právo užívací i dokládá se k vývodům jeho ještě, že samo ustanovení odevzdací listiny to jasně vyjadřuje řkouc, že táž podržeti má »doživotné bývání v této chalupě«. Nepřiznává se jí tedy právo výlučné a neobmezené. Pakli je tak posud vykonávala, což se dá vysvětliti tím, že byla vlastnící domku její matka, nemůže to třetímu nabyvateli domku (žalobci) býti na úkor, dokud nebylo rozšíření práva vydrženo. Že však pouhé užívací právo nepropůjčuje jí nároku, aby tam i svého muže ubytovala, jest jasné, neboť smí místností používatí jen k své potřebě (§ 521 obč. zák.).

Čís. 566.

Ve sporu proti pozůstalosti, dosud soudně neodevzdané, jsou přihlásivší se dědicové pouze jejími zástupci, nikoliv však společníky rozepře. Omeškání některého z nich nemá v zápětí rozsudek pro zmeškání proti pozůstalosti.

(Rozh. ze dne 30. června 1920, R I 325/20.)

Žaloba byla podána proti neodevzdané dosud pozůstalosti po Antonínu A-ovi, zastoupené přihlásivšími se dědici: Adolfem, Emou a Marií. K prvému roku dne 5. listopadu 1919 nedostavil se z dědiců nikdo, záhada v doručení shledána ohledně Adolfa a Emy, Marii bylo obeslání řádně doručeno. Procesní soud první stolice odmítl vynést rozsudek pro zmeškání a ustanovil nový první rok ku dni 10. prosince 1919. K žalobcově rekursu nařídil rekursní soud usnesením ze dne 5. prosince 1919 prvnímu soudu, by vydal rozsudek pro zmeškání proti žalované pozůstalosti zastoupené přihlásivší se dědičkou Marií. Procesní soud první stolice předsevzal po té dne 10. prosince 1919 znovu první rok se všemi třemi dědici, načež vydal téhož dne rozsudek pro zmeškání dle žaloby, tudíž proti všem třem dědicům. K odvolání všech tří dědiců odvolací soud rozsudek zrušil a, vyhradiv pravomoc, nařídil soudu první stolice, by proti pozůstalosti zastoupené dědičkou Marií vynesl rozsudek pro zmeškání dle usnesení rekursního soudu ze dne 5. prosince 1919, proti žalované pozůstalosti pak, zastoupené přihlásivšími se dědici Adolfem a Emou, by v řízení pokračoval a znovu rozhodl. Důvody: Odvolání Adolfa a Emy uplatňuje zmatek čís. 4 § 477 c. ř. s., ježto jim nebyla řádně doručena obsílka k prvnímu roku dne 5. listopadu 1919, čímž jim byla odňata možnost, by se k tomuto roku dostavili a při něm projednávali. Odvolací soud jest názoru, že zástupce žalované pozůstalosti totiž přihlásivší se dědice: Adolfa, Emu a Marii nelze pokládati za nerozdílné společníky rozepře ve smyslu § 11 čís. 1 a § 14 c. ř. s., ježto rozsudek nemusí zníti stejně proti všem dědicům a jest možno rozdělití věc ohledně jednotlivých dědiců (§§ 891, 550 obč. zák.). Soud první stolice neřídil se zdejším usnesením ze dne 5. prosince 1919, ač ho k tomu zavazoval předpis § 499 c. ř. s. Ve zmíněném usnesení bylo řečeno, že pozůstalost jest před odevzdáním zastupována každým přihlásivším se dědicem, že věřitelé pozůstalostní mají na vůli, by svůj nárok proti pozůstalosti uplatnili k rukám jednoho nebo všech dědiců jako zástupců pozůstalosti, a zvolil-li věřitel tento způsob